



EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 23. 5. 2018
COM(2018) 319 final

SPRÁVA KOMISIE RADE

**Správa Komisie Rade podľa článku -11 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97 o misii
zvýšeného dohľadu v Rumunsku z 10. - 11. apríla 2018**

Táto správa o misii zvýšeného dohľadu v Rumunsku sa predkladá Rade podľa článku -11 ods. 4 nariadenia (ES) č. 1466/97¹. Ako sa stanovuje v článku -11 ods. 5 nariadenia (ES) č. 1466/97, predbežné zistenia uvedenej misie boli predtým zaslané rumunským orgánom na pripomienkovanie.

Rumunsko – postup pri značnej odchýlke misia zvýšeného dohľadu, 10. – 11. apríla 2018

Správa

1. Úvod

V dôsledku značnej odchýlky od strednodobého rozpočtového cieľa v roku 2016 bol pre Rumunsko na jar roku 2017 začatý postup pri značnej odchýlke. Komisia 22. mája 2017 vydala pre Rumunsko varovanie a navrhla Rade, aby začala postup pri značnej odchýlke. V odporúčaní o postupe pri značnej odchýlke schválenom 16. júna 2017 Rada požiadala Rumunsko, aby prijalo opatrenia na zabezpečenie toho, aby nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2017 neprekročila úroveň 3,3 %. Zodpovedá to ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,5 % HDP, čo je minimálne úsilie požadované podľa preventívnej časti Paktu stability a rastu.

V dôsledku toho, že Rumunsko neprijalo účinné opatrenia, vydala Rada v decembri 2017 odporúčanie o postupe pri značnej odchýlke. Na základe zistení misie zvýšeného dohľadu zo septembra 2017 a správy, ktorú predložili orgány, dospela Komisia k záveru, že orgány nemajú v úmysle konať v súvislosti s odporúčaním o postupe pri značnej odchýlke, pričom ich snaha je zameraná výlučne na to, aby nedošlo k prekročeniu referenčnej hodnoty celkového deficitu na úrovni 3 % HDP. Rada preto 5. decembra 2017 dospela k záveru, že Rumunsko neprijalo účinné opatrenia, a vydala revidované odporúčanie. Rada požiadala Rumunsko, aby prijalo opatrenia na zabezpečenie toho, aby nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2018 neprekročila 3,3 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,8 % HDP v roku 2018. Znamená to, že v roku 2018 treba prijať opatrenia s celkovým štrukturálnym vplyvom vo výške 1,8 % HDP v porovnaní s východiskovým scenárom uvedeným v hospodárskej prognóze Komisie z jari 2017. Rumunsko informovalo Radu o prijatých opatreniach 20. apríla, čo bolo po termíne 15. apríla. Posúdenie správy Komisiou sa uverejňuje ako súčasť jarného balíka európskeho semestra.

Podľa prognóz Komisie sa podľa bežného scenára nezmenenej politiky celkový aj štrukturálny deficit v roku 2018 pravdepodobne zvýšia. V blízkej budúcnosti bude pravdepodobne pokračovať expanzívna fiškálna politika. Rozpočet na rok 2018 je zameraný na deficit verejnej správy vo výške 3 % HDP, čo znamená ďalšie zvyšovanie štrukturálneho

¹ Nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii (Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1).

deficitu pri súčasnom zvyšovaní produkčnej medzery. Rozpočet sa však zostavoval na základe optimistického makroekonomického scenára a pravdepodobne sa v ňom nadhodnocujú daňové príjmy. Komisia na základe bežného scenára nezmenenej politiky predpokladá v roku 2018 celkový deficit vo výške 3,4 % HDP. Mzdy vo verejnom sektore výrazne stúpali v dôsledku jednotného zákona o mzdách prijatého v lete 2017. Starobné dôchodky sa budú aj naďalej zvyšovať nad rámec štandardného mechanizmu indexácie dôchodkov. Od januára 2018 sa okrem toho rovná sadzba dane z príjmu fyzických osôb znížila zo 16 % na 10 %. Na druhej strane zmena výšky príspevkov na sociálne zabezpečenie zo súčasných 22,75 % na 2,25 % pre zamestnávateľov a zo 16,5 % na 35 % pre zamestnancov čiastočne obmedzí fiškálne náklady na zvýšenie hrubých miezd vo verejnom sektore v roku 2018. Rozpočet na rok 2018 navyše obsahuje zníženie podielu sociálnych príspevkov prevádzaných do druhého piliera dôchodkového systému s pozitívnym dosahom na príjmy verejnej správy.

Misia zvýšeného dohľadu Komisie sa uskutočnila 10. – 11. apríla 2018, teda pred predložením požadovanej správy. Následné správy predložené v súlade s legislatívnymi požiadavkami sa preto v tejto správe z misie nezohľadňujú. Misia sa uskutočnila na základe článku -11 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97. Misia sa stretla s ministrom financií pánom Eugenom Teodorovicom, guvernérom Národnej banky Rumunska pánom Mugurom Isărescom a s členmi Fiškálnej rady Rumunska. Cieľom misie bolo dozvedieť sa podrobnosti o fiškálnych opatreniach plánovaných orgánmi, zvýšiť viditeľnosť fiškálnych rizík a podporiť súlad s Paktom stability a rastu.

2. Zistenia misie

Rumunské orgány nemajú podľa zistení misie v úmysle konať podľa odporúčania o postupe pri značnej odchýlke. Minister Teodorovici v mene ministerstva financií potvrdil, že cieľom na rok 2018 zostáva dosiahnuť celkový deficit tesne pod úrovňou 3 % HDP. Vzhľadom na kladnú a rastúcu produkčnú medzeru to naznačuje zhoršovanie základného štrukturálneho deficitu v rozpore s odporúčaním Rady. Minister Teodorovici vysvetlil, že je viazaný opatreniami obsiahnutými vo vládnom programe, ktoré sa v plnej miere odrážajú v rozpočte, pokiaľ ide o príjmy aj výdavky. Vyjadril aj presvedčenie, že v tomto roku sa zvýši čerpanie finančných prostriedkov EÚ v porovnaní s rokom 2017 (čo by však viedlo k zvýšeniu záväzkov spolufinancovania). Minister Teodorovici dodal, že dodržanie prahovej hodnoty celkového deficitu 3 % HDP v roku 2018 si vyžiada dodatočné opatrenia, ktoré Rumunsko špecifikuje v správe o prijatých opatreniach. Minister Teodorovici uviedol, že tieto opatrenia by sa týkali zlepšenia fungovania daňovej a colnej správy, a to najmä zavedením nového IT systému. V misii sa zdôraznilo, že správa o prijatých opatreniach, ktorá sa mala prijať do 15. apríla, musí obsahovať podrobnosti a vyčíslenie plánovaných opatrení. V rámci misie sa takisto spozorovalo, že údaje o plnení peňažného rozpočtu za prvý štvrtrok 2018 ukazujú zhoršenie salda v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roku (deficit vo výške 0,5 % HDP v prvom štvrtroku 2018 v porovnaní s prebytkom vo výške 0,2 % HDP v prvom štvrtroku 2017). Minister Teodorovici tvrdil, že výsledný deficit je v súlade

s prognózami a je vo veľkej miere dôsledkom jednorazových výdavkov v sektore obrany. Minister Teodorovici napokon oznámil, že bude presadzovať zmenu postupu neskorého prijímania štátnych rozpočtov (zvyčajne v decembri predchádzajúceho roka) a pokúsi sa prijať rozpočet na rok 2019 ku skoršiemu dátumu.

Vláda zvažuje ďalšiu zmenu systémovej dôchodkovej reformy z roku 2008, ktorou sa zaviedol druhý dôchodkový pilier. Orgány už v rámci rozpočtu na rok 2018 znížili podiel sociálnych príspevkov prevádzaných do druhého dôchodkového piliera. Podľa verejných vyhlásení vláda zvažuje možnosť, že prevody do druhého dôchodkového piliera sa stanú nepovinnými, a toto rozhodnutie chce prijať do konca júna 2018 po konzultáciách so zainteresovanými stranami. Tieto prevody predstavujú približne 7 miliárd RON ročne (približne 1,5 miliardy EUR; 0,8 % HDP). Takéto opatrenie by v krátkodobom horizonte znížilo fiškálny deficit, keďže druhý dôchodkový pilier sa podľa ESA klasifikuje mimo verejnej správy. Takýto fiškálny zisk by sa však v dlhodobom horizonte rozptýlil, keďže sociálne príspevky presmerované z druhého piliera by boli sprevádzané povinnosťou platiť starobné dôchodky v budúcnosti. Okrem toho by takáto zmena mohla mať negatívny dosah na životaschopnosť dôchodkového systému a na rozvoj kapitálových trhov. Zavedenie nepovinného druhého dôchodkového piliera by Rumunsko pripravilo o možnosť odvolať sa na doložku o systémovej dôchodkovej reforme v rámci Paktu stability a rastu.

Národná banka Rumunska (NBR) vyjadrila obavy týkajúce sa dôsledkov expanzívnej procyklickej fiškálnej politiky na súčasnú skladbu politík. Rumunsko sa nachádza uprostred výrazného hospodárskeho vzostupu, zatiaľ čo fiškálna pozícia Rumunska je výrazne expanzívna. Fiškálna politika Rumunska sa javí ako neobozretná a silne podmieňuje menovú politiku. Podľa prognóz NBR by sa na základe scenára nezmenenej politiky v roku 2018 celkový deficit verejnej správy zvýšil nad 3 % HDP. NBR zdôraznila, že prahová hodnota celkového deficitu na úrovni 3 % HDP je v Rumunsku dobre známa, zatiaľ čo verejné povedomie o preventívnej časti Paktu stability a rastu je pomerne nízke. Na strane príjmov existuje priestor na fiškálne opatrenia, keďže odchýlka od strednodobého rozpočtového cieľa bola spôsobená škrtmi v nepriamych daniach, daňové sadzby sú nízke a vyhýbanie sa daňovým povinnostiam je rozšírené.

Fiškálna rada má v súvislosti s fiškálnym výhľadom podobné obavy ako Komisia. Podľa Fiškálnej rady sa štrukturálny deficit v roku 2018 významne zhorší a očakáva sa, že celkový deficit v prípade neexistencie vyrovnávacích fiškálnych opatrení prekročí hranicu 3 % HDP. Rozsah škrtania verejných investícií v roku 2018 je obmedzený, keďže verejné investície boli už v roku 2017 na historicky najnižšej úrovni a čerpanie finančných prostriedkov EÚ sa v roku 2018 zvyšuje, čo vedie k vyšším záväzkom v oblasti spolufinancovania.

ŠTATISTICKÁ PRÍLOHA

(Prognostické údaje založené na prognóze Európskej komisie z jari 2018) ²

Tabuľka č. 1: Prehľad kľúčových hospodárskych ukazovateľov 2010 – 2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019*
Hrubý domáci produkt (ročná percentuálna zmena, ak nie je uvedené inak)										
Nominálny HDP (v mld. RON)	530	562	595	637	668	713	762	858	944	1 020
Reálny HDP	-2,8	2,0	1,2	3,5	3,1	4,0	4,8	6,9	4,5	3,9
Súkromná spotreba	-3,5	1,1	2,1	0,7	4,7	5,9	7,6	10,1	4,9	4,2
Verejná spotreba	-4,8	0,2	0,3	-4,6	0,8	0,2	3,1	0,7	1,7	1,3
Tvorba hrubého fixného kapitálu	0,1	6,2	3,6	-5,4	3,2	7,4	-2,0	4,7	7,4	6,9
Vývoz	15,1	11,9	1,0	19,7	8,0	4,6	8,7	9,7	7,5	6,8
Dovoz	12,5	10,1	-1,8	8,8	8,7	8,0	9,8	11,3	8,2	7,4
Príspevok k rastu HDP										
Domáci dopyt	-3,0	2,4	2,3	-1,7	3,8	5,5	4,6	7,5	5,0	4,4
Zásoby	0,3	-0,3	-2,2	1,6	-0,3	-0,1	0,7	0,2	0,0	0,0
Čistý vývoz	-0,1	0,0	1,1	3,6	-0,3	-1,4	-0,5	-0,7	-0,5	-0,5
Ceny										
Inflácia podľa HICP (priemer)	6,1	5,8	3,4	3,2	1,4	-0,4	-1,1	1,1	4,2	3,4
Inflácia podľa HICP (ku koncu roka, štvrtročne)	7,8	3,4	4,7	1,3	1,4	-1,0	-0,1	1,9	3,0	3,1
Trh práce										
Celková zamestnanosť (tis.)	9 156	9 082	8 645	8 569	8 635	8 526	8 449	8 668	8 748	8 753
Miera nezamestnanosti (harmonizovaná: 15 – 74)	7,0	7,2	6,8	7,1	6,8	6,8	5,9	4,9	4,5	4,4
Účty verejnej správy (v % HDP)										
Deficit verejných financií, peňažné vymedzenie **	-6,3	-4,2	-2,5	-2,5	-1,7	-1,3	-2,4	-2,9	-3,0	-2,6
Deficit verejnej správy, vymedzenie podľa ESA 2010	-6,9	-5,4	-3,7	-2,1	-1,3	-0,8	-3,0	-2,9	-3,4	-3,8
Hrubý dlh verejnej správy, vymedzenie podľa ESA 2010	29,7	34,0	36,9	37,5	39,1	37,7	37,4	35,0	35,3	36,4
Platobná bilancia (v % HDP)										
Saldo bežného účtu ***	-4,6	-4,4	-4,2	-0,6	-0,1	-0,6	-2,1	-3,5	-3,6	-3,9
Obchodná bilancia***	-6,2	-5,6	-5,0	-0,8	-0,4	-0,6	-0,9	-2,1	-2,4	-2,6
Saldo kapitálového a finančného účtu	-4,2	-3,0	-1,1	3,3	4,7	3,9	3,4	-0,6	n.a.	n.a.
Saldo PZI	-1,8	-1,3	-1,9	-2,0	-1,8	-1,8	-2,7	-2,4	n.a.	n.a.
Čistá medzinárodná investičná pozícia	-62,8	-64,5	-67,9	-61,7	-56,8	-53,7	-49,3	-45,7	n.a.	n.a.
Devízové rezervy (v mld. EUR)	31,6	32,7	31,1	32,5	32,2	32,2	33,0	32,3	n.a.	n.a.
Hrubý zahraničný dlh			75,5	68,0	63,0	57,4	54,7	49,8	n.a.	n.a.
Vývoj v monetárnej oblasti a oblasti výmenných kurzov										
Široká peňažná zásoba M3 (ročná % zmena, koniec obd.)	6,9	6,6	2,7	8,8	8,4	9,3	9,7	11,6	n.a.	n.a.
Referenčná sadzba NBR (v %, koniec obdobia)	6,25	6,00	5,25	4,00	2,75	1,75	1,75	1,75	2,00	n.a.
Výmenný kurz (LEI/EUR, koniec obdobia)	4,28	4,32	4,43	4,48	4,48	4,52	4,54	4,66	4,66	n.a.
REER (k IC37, deflátor jednotkových nákladov práce, ⁶	0,82	-6,46	-5,17	0,94	3,49	-5,94	3,16	5,98	n.a.	n.a.

Poznámky:

* Prognózy alebo posledné údaje

** Roky 2018 a 2019 sú prognózy od rumunských orgánov

*** Saldo bežného účtu a obchodná bilancia sa oznamujú na základe poslednej prognózy Komisia s použitím údajov národných účtov.

² Prognóza Komisie sa bude aktualizovať v novembri 2017.

Tabuľka č. 2: Účty verejnej správy 2016 – 2019 (% HDP)

	Kód ESA	2016	2017	2018*	2019*
1. Dane z produkcie a dovozu	D2	11,3	10,3	10,4	10,5
2. Bežné dane z príjmu a majetku	D5	6,5	6,1	4,7	4,8
2a. – z toho platené domácnosťami a NISD		3,6	3,6	2,1	2,1
2b. – z toho platené spoločnosťami		2,9	2,5	2,6	2,7
3. Sociálne príspevky	D61	8,8	9,3	10,7	10,6
4. Predaj a ostatné bežné príjmy		3,6	3,6	3,7	3,7
5. Celkové bežné príjmy (1 + 2 + 3 + 4)		30,2	29,3	29,6	29,5
6. Odmeňovanie zamestnancov	D1	8,9	9,7	10,4	10,3
7. Medzispotreba	P2	5,3	4,9	4,9	4,9
8. Nepeňažné sociálne transfery vykonané prostredníctvom trhových výrobcov		0,9	0,8	0,8	0,8
9. Iné než nepeňažné sociálne transfery	D62	10,7	10,8	10,8	11,0
10. Úroky	D41	1,5	1,3	1,4	1,4
11. Dotácie	D3	0,4	0,4	0,4	0,4
12. Ostatné bežné výdavky		1,8	2,1	2,2	2,4
13. Celkové bežné výdavky (6 + 7 + 8 + 9 + 10 + 11 + 12)		29,5	30,1	30,8	31,3
14. Hrubé úspory (5 – 13)	B8g	0,7	-0,8	-1,2	-1,7
15. Prijaté kapitálové transfery	D9	1,5	1,2	1,3	1,5
16. Tvorba hrubého fixného kapitálu	P51	3,6	2,8	2,9	3,1
17. Ostatné kapitálové výdavky		1,5	0,5	0,6	0,5
18. Celkové príjmy verejnej správy (5 + 15)	CP	31,6	30,5	30,9	31,1
19. Celkové výdavky verejnej správy (13 + 16 + 17)	CV	34,6	33,4	34,3	34,9
20. Čisté poskytnuté (+) / čisté prijaté (-) pôžičky (18 – 19)	B9	-3,0	-2,9	-3,4	-3,8

Poznámka:

*Prognóza Európskej komisie z jari 2018

Zdroj: Európska komisia

Tabuľka č. 3: Úprava salda verejnej správy o cyklické vplyvy 2010 – 2019 (% HDP)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019*
Saldo verejných financií (ESA-2010)	-6,9	-5,4	-3,7	-2,1	-1,3	-0,8	-3,0	-2,9	-3,4	-3,8
Primárne saldo	-5,4	-3,8	-1,9	-0,4	0,3	0,8	-1,5	-1,6	-2,0	-2,4
Saldo očistené od cyklických vplyvov	-5,3	-4,0	-1,9	-0,9	-0,3	0,1	-2,5	-3,3	-3,9	-4,2
Primárne saldo očistené od cyklických vplyvov	-3,8	-2,4	-0,2	0,8	1,4	1,7	-1,0	-2,0	-2,4	-2,7
Štrukturálne saldo verejných financií	-5,4	-2,9	-2,5	-0,9	-0,3	-0,2	-2,1	-3,3	-3,8	-4,2
Rast HDP	-2,8	2,0	1,2	3,5	3,1	4,0	4,8	6,9	4,5	3,9
Potenciálny rast	1,5	1,5	2,1	2,0	2,5	3,4	3,8	4,1	4,3	4,2
Produkčná medzera	-4,8	-4,2	-5,1	-3,6	-3,1	-2,5	-1,5	1,2	1,4	1,1

Poznámka:

*Prognóza Európskej komisie z jari 2018

Zdroj: Európska komisia